

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 4.11.2002
KOM(2002) 597 slutlig

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN
TILL RÅDET, EUROPAPARLAMENTET,
EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN OCH
REGIONKOMMITTÉN**

Genomförandet och resultaten av Europeiska språkåret 2001

(framlagd av Europeiska kommissionen enligt
artikel 11 i beslut nr 1934/2000/EG)

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	3
Inledning till rapporten.....	5
Del 1: Beskrivning av organisation och genomförande	6
1. Mål och målgrupper för Europeiska språkåret.....	6
2. Samarbete med Europarådet	6
3. Samarbete med de deltagande länderna.....	7
4. Medel.....	7
5. Möten och evenemang.....	9
6. Information och kommunikation.....	10
7. Eurobarometer 54.....	13
8. Samfinansierade projekt	13
9. Slutsatser om genomförandet av Europeiska språkåret.....	16
Del 2: Resultaten av språkåret - politik och strategi.....	17
10. Resultaten av språkåret i förhållande till målen.....	17
11. Politiska och strategiska resultat	18
12. Utvecklingen i framtiden på EU-nivå.....	22
BILAGOR	24
1. De viktigaste rekommendationerna i den externa utvärderingen.....	24
2. EU:s budgetåtaganden	25
3. utgifter i de deltagande länderna	26
4. Projekturval: statistik.....	29
5. Samfinansierade projekt och övrig verksamhet under språkåret – exempel på goda lösningar.....	31

Sammanfattning

Europeiska unionen och Europarådet beslutade att genomföra Europeiska språkåret 2001 med det övergripande syftet att uppmuntra alla som är bosatta i Europa att lära sig språk. Hela 45 europeiska länder deltog i språkåret, och Europeiska kommissionen ansvarade för genomförandet i EU:s medlemsstater och Efta/EES-länderna. På nationell nivå genomfördes språkåret av ett nätverk av samordningsorgan som utsetts av nationella myndigheter.

Budgeten för Europeiska språkåret var 11 miljoner euro och gick till samfinansierade projekt, en informationskampanj, inlednings- och avslutningsevenemang på europeisk och nationell nivå samt en Eurobarometer-undersökning. Två inslag skulle stå i centrum för språkåret – en språkvecka för vuxna i maj och en europeisk språkdag i september. Dessa evenemang var avsedda att stimulera aktiviteter som skulle organiseras i större skala. En extern utvärdering av språkåret gjordes mellan januari och juni 2002.

Sammanlagt 190 samfinansierade projekt genomfördes på lokal, regional, nationell och transnationell nivå. I projekten ingick oftast tre eller fyra olika slags aktiviteter, till exempel festivaler, konferenser, seminarier, utställningar, öppet-hus-evenemang, "språkprovning" och tävlingar. De flesta projekten innefattade en webbplats och publikationer som fick stor spridning. Projekten täckte över 60 olika språk och man lyckades skapa balans mellan officiella EU-språk, regionala språk och minoritetsspråk, kandidatländernas språk och teckenspråk. I genomsnitt nådde varje projekt ut till över 12 000 människor. I urvalet ingick en rad medieinitiativ som nådde ut till flera miljoner TV-tittare och radiolyssnare.

Informationskampanjen hade tre inslag – en press- och kommunikationskampanj, framtagning av en logotyp, publikationer och reklamartiklar samt en europeisk webbplats. I press- och kommunikationskampanjen ingick direkt stöd till de nationella samordningsorganen och tre specifika pressinitiativ under språkåret (Eurobarometer-undersökningen, samfinansiering av projekt samt Europeiska språkdagen). Bland publikationerna kan nämnas ett informationspaket och en broschyr om Europeiska språkåret och dess mål, en handledning för dem som vill lära sig språk samt en broschyr med en tillbakablick på språkåret. Över 4 miljoner reklamartiklar tillverkades och distribuerades under språkåret, bland annat pennor, T-shirtar och affischer. Vykort distribuerades med officiella EU-publikationer och delades ut på barer och caféer. Webbplatsen, som var utpräglat interaktiv, fanns tillgänglig i elva språkversioner och var öppen fram till slutet av språkåret. Där fanns information om språkåret och dess mål och verksamhet, direktlänkar till nationella webbplatser och andra språkrelaterade webbplatser samt resurser för att hjälpa människor med språkinläring. De olika EU-institutionernas kommunikationsinsatser bidrog också till att skapa uppmärksamhet kring språkåret.

Generellt sett lyckades man med Europeiska språkåret skapa en god grund för att främja gräsrotsprojekt med en gemensam europeisk identitet, samtidigt som man var tillräckligt flexibel för att ta hänsyn till nationella sammanhang och prioriteringar när det gäller både mål och medel.

Europeiska språkåret uppnådde alla de fastställda målen. Stöd beviljades till åtgärder för att främja ett stort antal språk, och olika slags språk samsades inom projekten och togs upp inom ramen för den strategiska och politiska utvecklingen.

Språkårets övergripande effekter var särskilt tydliga bland dem som är verksamma inom området (lärare och studerande) och beslutsfattare. Olika aktiviteter, särskilt Europeiska språkdagen och Europeiska språkveckan för vuxna, stod i centrum för mediernas intresse och resultaten av Eurobarometer-undersökningen fick stor uppmärksamhet i pressen. "Kändisars" deltagande i olika evenemang var också ett bra sätt att väcka mediernas intresse.

Ännu går det inte att göra några uttalanden om de långsiktiga effekterna av Europeiska språkåret, särskilt när det gäller deltagande i språkinläring. Det finns vissa anekdotiska belegg för ett ökat intresse för språkinläring, särskilt bland vuxna och när det gäller nya språkkurser. Ett av de viktigaste resultaten av språkåret är att bättre förbindelser har upprättats mellan olika organisationer som arbetar med språkfrågor. Dessa nya nätverk är oerhört viktiga.

Utöver informationen till allmänheten gav språkåret nationella och regionala myndigheter och icke-statliga organisationer möjlighet att diskutera frågor som rör språkundervisning och språkinläring. Konferenser, seminarier och forskningsevenemang av olika slag anordnades för att beslutsfattare, forskare och de som arbetar med språkundervisning skulle få möjlighet att diskutera språkinläring. Flera politiska dokument på temat flerspråkighet och språklig mångfald utarbetades på grundval av dessa diskussioner och har redan lett till vissa förändringar av språkpolitiken. Språkåret gav också en rad länder möjlighet att överväga att genomföra Europarådets språkportfölj och gemensamma europeiska referensramar.

Förslaget att europeiska ungdomar efter avslutad skolgång ska ha minst "två språk utöver modersmålet" finns med i många politiska uttalanden och fick godkännande på EU-nivå vid Europeiska rådets möte i Barcelona. Andra politiska diskussioner har fokuserat på språkets status som grundläggande färdighet för europeiska ungdomar. Alltfler anser också att det visserligen är viktigt att alla kan kommunicera på engelska, men att engelskan behöver kompletteras med andra språk.

De erfarenheter som gjorts under Europeiska språkåret visar entydigt att alla språk som används inom olika språkgemenskaper kan främjas på ett integrerat sätt. Vi behöver undersöka hur främjandet av regionala språk och minoritetsspråk, teckenspråk och invandrarspråk kan integreras på alla politikområden och hur en mer sammanhållen strategi kan utarbetas för att se till att tvåspråkiga människors kompetens tillvaratas och värdesätts.

De nationella myndigheter som ansvarade för Europeiska språkåret har tydligt visat att de vill fortsätta det arbete som inleddes under språkåret. Särskilda åtgärder bör fortsätta på kort sikt och gemenskapsprogrammen betraktas som viktiga verktyg. Exempel på goda lösningar när det gäller att främja språkinläring och språklig mångfald måste ges stor spridning för att inspirera andra att starta projekt i framtiden.

På EU-nivå gav språkåret stimulans till framtida åtgärder som utformas genom en rad resolutioner och yttranden från Europaparlamentet, Regionkommittén och Europeiska rådet. Kommissionen kommer kring halvårsskiftet 2003 att för Europaparlamentet och rådet lägga fram ett meddelande om en handlingsplan för att främja språklig mångfald och språkinläring med hjälp av befintliga resurser inom EU:s nuvarande program och åtgärder.

Inledning till rapporten

1. Europaparlamentet och rådet fattade den 17 juli 2000 beslut om att genomföra Europeiska språkåret 2001¹ med det övergripande syftet att uppmuntra alla som är bosatta i medlemsstaterna att lära sig språk. Europeiska språkåret ingick också i EES-avtalet av den 15 december 2000². Språkåret anordnades i samarbete med Europarådet och därför medverkade hela 45 länder i Europa.
2. Rapporten bygger på en rad olika källor, bland annat den oberoende utvärdering som gjordes av Ecotec Research and Consulting Limited, som valdes ut genom ett öppet anbudsförfarande³ och vars rapport överlämnades till kommissionen i september 2002⁴, de nationella utvärderingsrapporterna (där sådana finns) och Europarådets utvärderingsrapport, politiska dokument från nationella och regionala myndigheter och från icke-statliga organisationer som publicerats under eller som en följd av språkåret samt slutrapporten från EurO&M, som valdes ut genom ett öppet anbudsförfarande⁵ för att tillhandahålla kommunikations- och produktionstjänster samt slutrapporterna från samfinansierade projekt.
3. Europeiska språkåret genomfördes på ett starkt decentraliserat sätt med många finansieringskällor. Därför har det inte alltid varit möjligt att få fram jämförbara och fullständiga uppgifter, särskilt när det gäller nationella anslag, kvantifiering av verksamheten och pressbevakningen. Rapporten beskriver dock viktiga utvecklingstendenser och innehåller alla tillgängliga kvantitativa uppgifter (som dock är underskattningar, eftersom det inte finns fullständiga uppgifter).
4. I denna rapport behandlas projekt som genomförts i och för de 15 EU-medlemsstaterna samt de tre EES-länderna Liechtenstein, Island och Norge. Alla kandidatländer deltog genom sitt medlemskap i Europarådet i den allmänna kampanjen.
5. Rapporten är indelad i två delar. Del 1 innehåller en beskrivning av språkårets organisation och innehåll samt slutsatser om genomförandet. Del 2 handlar om de politiska och strategiska resultaten av språkåret.

¹ Beslut nr 1934/2000/EG offentliggjort i EGT L 232, 14.9.2000, s. 1.

² Gemensamma EES-kommitténs beslut nr 112/2000, offentliggjort i EGT L 52, 22.2.2001, s. 37.

³ Genom öppet anbudsförfarande: Meddelande om offentlig tjänsteupphandling nr GD EAC/28/2001 offentliggjort i EGT 2001/S 128-086687, 6.7.2001. Förhandsmeddelande offentliggjort i EGT 2001/S 100-068433, 26.5.2001.

⁴ De viktigaste rekommendationerna från utvärderingsgruppen finns i bilaga 1.

⁵ Genom öppet anbudsförfarande: Meddelande om offentlig tjänsteupphandling nr GD EAC 31/00 offentliggjort i EGT 2000/ S 67-043013, 5.4.2000. Förhandsmeddelande offentliggjort i EGT 2000/S 33-019578, 17.2.2000.

Del 1: Beskrivning av organisation och genomförande

1. MÅL OCH MÅLGRUPPER FÖR EUROPEISKA SPRÅKÅRET

I beslutet om Europeiska språkåret anges fem särskilda mål som kan sammanfattas så här:

- Göra människor medvetna om den språkliga och kulturella mångfalden i EU.
- Främja flerspråkighet.
- Informera om fördelarna med kunskaper i flera språk.
- Främja livslångt lärande när det gäller språk.
- Sprida information om olika metoder för språkundervisning och språkinläring.

Beslutet omfattade alla personer som är bosatta i medlemsstaterna. Där anges också att EU:s elva officiella språk⁶ ingår, liksom iriska och luxemburgska. Medlemsstaterna hade också möjlighet att ta med andra språk, och eftersom inget av länderna ville upprätta en begränsad förteckning, omfattade språkåret i praktiken alla de språk som européerna använder och studerar.

Bland de åtgärder som anges i beslutet ingår möten och evenemang på europeisk och nationell nivå, informations- och reklamkampanjer, enkäter och undersökningar, ett begränsat antal samfinansierade projekt och "moraliskt stöd" till verksamhet som bedrivs utan EU-medel. Språkåret hade tre huvudinslag – en **informations- och kommunikationskampanj** som sköttes av det externa kommunikationsföretaget EurO&M, **samfinansierade projekt** som valts ut genom en inbjudan att lämna förslag med två urvalsomgångar samt "**märkning**" **av andra projekt** som inte fick EU-stöd men som fick använda logotypen för Europeiska språkåret 2001 och som bidrog till att målen för språkåret uppnåddes.

2. SAMARBETE MED EUROPARÅDET

Samarbetet med Europarådet var en av språkårets starka sidor, som möjliggjorde inte enbart en utvidgning av det geografiska täckningsområdet utan även en korsbefruktnings inom sakkunskapen. Samarbetet inriktades på en rad gemensamma initiativ – den europeiska **inledningskonferensen** i Lund och **avslutningskonferensen** i Bryssel (som anordnades i samarbete med det svenska respektive det belgiska ordförandeskapet), **Europeiska språkveckan för vuxna** (den 5-11 maj 2001) och **Europeiska språkdagen** (den 26 september 2001), en **handledning för vuxna** med titeln "Så kan du lära dig nya språk", en **gemensam webbplats** för språkåret, framtagning av en **logotyp** (med fyra huvuden) och en **slogan** för språkåret ("språk öppnar dörrar").

⁶ Castellano, dansk, deutsch, elliniká, English, français, italiano, Nederlands, português, suomi, svenska.

Europarådet och Europeiska kommissionen deltog aktivt i varandras kommittéer och anordnade gemensamma möten för de organ som ansvarade för att samordna språkåret på nationell nivå, och många länder utsåg samma kontaktpersoner för både Europarådet och EU. Europeiska kommissionen anslog en del av publikationerna och reklamartiklarna till Europarådet för distribution till dess medlemsstater som inte är medlemmar av EU eller EES och ställde alla grafiska framställningar till förfogande i elektroniskt format för myndigheterna i Europarådets medlemsstater. Europarådets och Europeiska kommissionens utvärderingsgrupper har också delat med sig av information om sina respektive utvärderingar.

3. SAMARBETE MED DE DELTAGANDE LÄNDERNA

En rådgivande kommitté inrättades i september 2000 genom Europaparlamentets och rådets beslut och sammanträdde vid fem tillfällen mellan september 2000 och juli 2002. Dessförinnan sammanträdde en **arbetsgrupp** med nationella experter i februari och maj 2000, vilket gjorde att arbetet kunde påbörjas innan beslutet fattats. Många av ledamöterna ingick både i kommittén och i arbetsgruppen. Enligt beslutet skulle medlemsstaterna dessutom inrätta **nationella samordningsorgan** för Europeiska språkåret. Samordningsorganen hade många arbetsuppgifter – välja ut samfinansierade projekt, sprida information om språkåret, sköta kontakterna med nationella medier och med allmänheten samt anordna aktiviteter och evenemang på nationell nivå. I många länder hade samordningsorganen ingen tidigare erfarenhet av samarbete med Europeiska kommissionen, och de nationella medlen var i vissa fall mycket begränsade.

4. MEDEL

Enligt de uppgifter som Europeiska kommissionen fått var de totala utgifterna minst 30,7 miljoner euro i de 18 länder som behandlas i denna rapport. I denna siffra ingår bidrag från nationella och regionala ministerier, de EU-stödda projektens egenfinansiering samt direkta EU-anslag. Däremot ingår inte utgifterna för de organisationer som genomförde språkårsprojekt utan ekonomiskt stöd från EU eller från den nationella eller regionala förvaltningen. De sammanlagda utgifterna är därför betydligt högre. Bakom totalsiffran döljer sig också kraftiga variationer mellan länderna. Om hänsyn tas till befolkningsstorleken visar det sig dock att utgifterna per invånare är mer likartade – i de flesta länder låg utgifterna på mellan 0,10 och 0,50 euro per invånare.

4.1. EU:s budget

EU:s budget för språkåret var cirka 11 miljoner euro och delades in i två delar – åtgärder som kan finansieras upp till 100 % och åtgärder som kan samfinansieras upp till 50 %⁷. Under perioden 1999-2002 investerade Europeiska kommissionen ungefär 170 manmånader i språkårets kärnverksamhet.

⁷ EU:s budgetåtaganden anges i bilaga 2.

Budgeten för Europeiska språkåret förvaltades centralt, men 70 % gick direkt till olika organisationer på nationell, regional eller lokal nivå. EU anslog 7,6 miljoner euro till projekt, inledningsevenemang, reklamartiklar och publikationer som distribuerades direkt av de nationella samordningsorganen samt särskilda nationella aktiviteter som anordnades av Europeiska kommissionen i samband med Europeiska språkdagen den 26 september. Återstoden användes centralt, bland annat för grafiska framställningar, en webbplats, undersökningar, material som distribuerades centralt samt tekniskt stöd vid urvalet av projekt.

Europeiska kommissionen var väl medveten om att budgeten för språkåret var blygsam i förhållande till målen och försökte därför på alla sätt se till att varje budgetpost fick största möjliga effekt. Alla reklamartiklar som togs fram för arrangörerna var till exempel utformade så att de kunde användas i alla språkområden, vilket innebar lägre styckekostnader och därigenom ett ökat antal exemplar. Publikationerna och reklamartiklarna distribuerades genom flera olika kanaler – de nationella samordningsorganen, Europarådet och kommissionen – för att man skulle nå ut till så många som möjligt med språkårets budskap och visuella identitet. Pressmeddelanden utarbetades centralt för att språkåret skulle få största möjliga pressbevakning, men med stöd av de nationella samordningsorganen för att slutprodukten skulle bli relevant för det lokala sammanhanget. Vid urvalet av projekt tog man också hänsyn till deras potential att få medierna intresserade.

4.2. Nationella medel

Ministerier, privata sponsorer och projektsamordnare investerade sammanlagt 19,7 miljoner euro i Europeiska språkåret⁸:

- 10,7 miljoner euro anslogs direkt av ministerierna till de nationella samordningsorganen.
- 1,8 miljoner euro kom från privata sponsorer.
- 7,2 miljoner euro utgjordes av mottagarorganisationernas bidrag till samfinansierade projekt.

Det är dock lågt räknat, eftersom det inte inkluderar de utgifter som olika organisationer haft för upp till 8 000 andra projekt för vilka det inte finns uppgifter om finansieringen. Kommissionen har inte tillgång till fullständiga uppgifter om hur dessa medel använts inom länderna. Ibland ingår exempelvis personalkostnader i de nationella budgetuppgifterna, och ibland inte. På det hela taget kan det dock sägas att alla länder anordnade minst ett strategiskt eller festligt evenemang utöver det officiella inledningsevenemanget, och många länder anordnade också ett avslutningsevenemang. Nästan alla länder tog fram egna reklamartiklar, bland annat frimärken, förteckningar över språkinlärningsresurser och utställningspaneler.

⁸

Detaljerade uppgifter om utgifterna i medlemsstaterna finns i bilaga 3.

5. MÖTEN OCH EVENEMANG

5.1. Europeiska inledningskonferenser

Det belgiska och det svenska ordförandeskapet anordnade i samarbete med Europeiska kommissionen och Europarådet särskilda inlednings- och avslutningsevenemang för Europeiska språkåret. I inledningskonferensen ingick ett rundabordssamtal på hög nivå, uppträdanden och olika aktiviteter för att framhäva den språkliga mångfalden, demonstrationer av undervisningsmetoder samt debatter. Kommissionsledamot Viviane Reding och Europarådets generalsekreterare Walter Schimmer deltog i inledningskonferensen som fick betydande uppmärksamhet i medierna i hela Europa, främst tack vare att resultaten av den Eurobarometerundersökning som nämns nedan offentliggjordes samtidigt. Avslutningskonferensen, som hölls i Europaparlamentet, inleddes officiellt av prins Philip av Belgien och omfattade bland annat en utställning om de olika språkårsprojekten och en rad rundabordssamtal som leddes av projektledare.

5.2. Nationella inledningsevenemang och presentationer

Inledningsevenemang av vitt skilda slag anordnades i alla länder, i de flesta fall med samfinansiering från EU – vissa festliga, andra politiska eller informationsbaserade. I nästan alla deltog höga politiker eller "kändisar".

5.3. Övriga möten

I oktober 2001 hölls en konferens i Rotterdam där man behandlade den senaste utvecklingen i fråga om språkundervisning och språkinlärning, särskilt metoder som utvecklats inom programmen Sokrates och Leonardo da Vinci. Konferensen anordnades av det nederländska utbildningsministeriet i samarbete med Europeiska kommissionen och Europarådet. Eftersom den samfinansierades med medel från Sokrates och Leonardo da Vinci, kunde kandidatländerna delta fullt ut inom ramen för EU:s budget.

Utöver de nationella inledningsevenemangen anordnade nästan alla länder under språkåret minst ett större evenemang som fokuserade på den huvudsakliga nationella strategin för språkåret. En del evenemang var festliga, andra var politiska, och nästan alla sektorer som rör undervisning, fortbildning, kultur och integration behandlades. Som ett resultat av detta har förklaringar och politiska dokument utarbetats och lagts fram för myndigheterna i många länder.

5.4. Europeiska språkveckan för vuxna (den 5-11 maj 2001)

En aktivitetsvecka anordnades för att framhäva livslångt lärande, särskilt vuxnas behov. En handledning för vuxna med titeln "Så kan du lära dig nya språk" publicerades och distribuerades på många håll under språkveckan. Europeiska kommissionen tog också fram en särskild reklamartikel för språkveckan – en anteckningsbok med språkinlärningstips på elva språk – som delades ut bland annat i samband med firandet av Europadagen den 9 maj i Strasbourg och Bryssel. Vissa samfinansierade projekt satsade också på språkveckan. Olika aktiviteter, bland annat festivaler, publikationer, "språkprovning" och konferenser, genomfördes i de flesta deltagande länderna, och språkveckan fick stor uppmärksamhet i medierna.

5.5. Europeiska språkdagen (den 26 september 2001)

Europeiska språkdagen blev en stor framgång. Den stod i centrum för tusentals festivaler, konferenser, publikationer och andra aktiviteter. Firandet av språkdagen ingick i betydligt mer än hälften av de samfinansierade projekten och fick större uppmärksamhet än någon annan tilldragelse under språkåret. Europeiska kommissionen anordnade aktiviteter i 17 länder i samarbete med en rikstäckande eller lokal radiostation.

6. INFORMATION OCH KOMMUNIKATION

6.1. Inledning

Informationskampanjen var den näst största insatsen från EU:s sida och fick 30 % av de totala medlen. Anslaget var alltså betydande, men helt otillräckligt för att finansiera en betald reklamkampanj i hela EU. Kampanjstrategin gick därför ut på att skapa en snöbollseffekt. De viktigaste inslagen i kampanjen beskrivs nedan.

6.2. Press- och kommunikationskampanj

Den strategiska kampanjen utgick från två viktiga iakttagelser. Om man inte har tillräckliga resurser för en central reklamkampanj med hög profil, måste man istället satsa på att få medierna att uppmärksamma språkåret i **det redaktionella innehållet**. Dessutom krävdes en presskampanj på både **nationell och lokal nivå**, vilket innebar att samarbetet med de nationella samordningsorganen blev enormt viktigt.

EurO&M gjorde inledningsvis en **genomgång** av alla nationella samordningsorgan för att kartlägga deras kunskaper och erfarenheter i fråga om medier och PR och för att ta reda på vilka prioriteringar som gjorts och vilka aktiviteter som planerats. Det visade sig att de nationella samordningsorganen hade särskilda behov av olika slag och omfattning. Därför beslutade man att varje samordningsorgan skulle sluta ett avtal med ett lokalt **PR-företag** för att tillgodose de behov som konstaterats. En **kurs** om frågor som rör kommunikation och medier anordnades också i januari 2001. Kursen blev uppskattad, men deltagarna hade velat ha den betydligt tidigare. En **kommunikationshandbok** publicerades i februari 2001 och distribuerades till alla nationella samordningsorgan. En ändrad version skickades ut till alla samfinansierade projekt.

Man fastställde viktiga hållpunkter under året där en särskild medieinsats kunde vara effektiv – publiceringen av resultaten av **Eurobarometer**-undersökningen i februari 2001, som sammanföll med det europeiska inledningsevenemanget, publiceringen av förteckningen över **samfinansierade projekt** i juni 2001 samt **Europeiska språkdagen** i september 2001. Utöver det standardiserade europeiska pressmeddelandet utarbetades 20 olika pressmeddelanden som grundades på den nationella situationen och som publicerades på respektive lands språk.

Informations- och kommunikationskampanjen var beroende av att skapa en **snöbollseffekt** genom aktiviteter i de deltagande länderna. Pressbevakningen var generellt stor under språkåret, särskilt kring Europeiska språkdagen i september 2001. Bevakningen var ofta kopplad till starka uttalanden med faktaunderlag (till exempel resultaten av Eurobarometer-undersökningar) eller till kända personers deltagande. Projekten lyckades också skapa ett betydande intresse hos medier på

lokal och regional nivå. Många nationella samordningsorgan och kommittéledamöter ansåg att det hade varit önskvärt med större TV-bevakning, även om man såg realistiskt på möjligheterna att uppnå detta.

6.3. Logotyp, reklamartiklar och publikationer

Logotypen för språkåret utformades genom ett anbudsförfarande⁹ och efter samråd med Europarådet och medlemsstaterna. Logotypen fanns tillgänglig hos de nationella samordningsorganen samt på de europeiska och nationella webbplatserna och kunde skickas ut direkt till berörda aktörer. Det fanns regler för hur logotypen fick användas. I den externa utvärderingen fick logotypen ett högt betyg när det gäller användning, lämplighet och igenkänning. Logotypen kommer även i fortsättningen att användas vid Europarådets evenemang i samband med språkdagen den 26 september.

Europeiska kommissionen har genom EurO&M tillverkat och distribuerat cirka två miljoner **reklamartiklar** (affischer, t-shirtar, vykort, pennor, pennskrin, anteckningsböcker, ballonger, plastpåsar och musmattor). De kunde användas till alla målgrupper, men var främst utformade för barn. De bilder som använts var fritt tillgängliga på den europeiska webbplatsen. Alla språkårsprodukterna kunde därför få ett enhetligt utseende, samtidigt som språket och utformningen kunde anpassas till individuella krav. En kort **tecknad film** producerades och distribuerades till många TV-stationer, projekt och evenemangsarrangörer. Den fanns också på den europeiska webbplatsen.

En rad olika **publikationer** utarbetades och distribuerades – ett **informationspaket** med information om Europeiska språkåret, EU:s och Europarådets insatser inom språkinlärning samt lite statistik, en **broschyr** baserad på informationspaketet, en **handledning för vuxna om språkinlärning** samt en **broschyr** med en tillbakablick på språkåret. Alla dessa publikationer publicerades på EU:s elva officiella språk, och både bild och text ställdes till berörda aktörers förfogande för att andra språkversioner skulle kunna utarbetas i samma stil. Publikationerna fick i allmänhet ett positivt mottagande.

Allt material producerades centralt och 72 % distribuerades nationellt av de nationella samordningsorganen. EU distribuerade 18 % direkt (främst i samband med konferenser och utställningar) och Europarådet distribuerade 10 %. Detta innebar att ett betydande arbete utfördes på nationell nivå. Reklamartiklarna fick ett positivt mottagande, men många nationella samordningsorgan hade velat ha fler exemplar av vissa artiklar. Den externa utvärderingsgruppen ansåg att det hade varit bättre med större kvantiteter av ett mer begränsat sortiment. Denna aspekt av kampanjen betraktades på det hela taget som lyckad, men budgeten för språkåret borde i högre grad ha beaktat kostnaderna och logistiken i samband med lagring och distribution. Det finns inga uppgifter om den tecknade filmens genomslag, men det är känt att den visades på rikstäckande TV i Grekland.

⁹ Genom begränsat förfarande DG EAC/33/00 av den 31 mars 2000, baserat på en förteckning över grafiska formgivare som upprättats på grundval av inbjudan att göra intresseanmälan nr 97/S 153-97419 av den 8 augusti 1997.

6.4. Europeisk webbplats

Den europeiska webbplatsen hade en viktig roll i informationskampanjen, och cirka en fjärdedel av budgeten för informationskampanjen användes för detta ändamål. Webbadressen fanns med på nästan alla publikationer och reklamartiklar. Webbplatsen fanns tillgänglig på EU:s elva officiella språk och var öppen från mitten av februari 2001 till slutet av januari 2002. Antalet enskilda besökare var 75 000 och det totala antalet besök cirka 170 000.

Webbplatsen var utpräglat interaktiv och indelad i fyra olika områden – en **informationsdel** med förklaringar till Europeiska språkåret, information om verksamheten, möjlighet att ladda ner logotyper och alla publikationer och nyhetsinslag, en **inlärningsdel** med tips om språkinläring och information om EU:s och Europarådets insatser, en **poesidel** där barn kunde lägga in sina bidrag och översätta dikter samt ett **diskussionsforum**. Detta fanns också många **länkar** i olika kategorier.

Sammanlagt 700 användare deltog i en Internet-enkät och synpunkter inhämtades både från nationella samordningsorgan och projektsamordnare. Webbplatsen fick på det hela taget ett positivt mottagande och var uppskattad bland användarna, som tyckte att den var välplanerad och lättnavigerad. Den verkar ha använts mest av personer med intresse för språkinlärningsfrågor och främst för informationssökning. Webbplatsens korta livstid fick kritik vid utvärderingen, men Europeiska kommissionen har bevarat allt material från webbplatsen så att det kan användas i framtiden. Länkarna till de nationella samordningsorganens webbplatser och andra intressanta sidor var uppskattade. Alla språkversioner användes, men det rådde en viss besvikelse över att webbplatsen inte fanns tillgänglig på ännu fler språk. Antalet nerladdningar av dokument var ungefär 50 000, vilket betyder att knappt 30 % av besöken resulterade i att ett dokument laddades ner.

6.5. Övriga reklaminsatser

Europeiska kommissionen har genom sin kärnverksamhet på olika områden på ett betydande sätt bidragit till att skapa uppmärksamhet kring Europeiska språkåret och dess mål. Generaldirektoratet för utbildning och kultur utarbetade en uppsättning **utställningsskärmar om språkåret** för den huvudsakliga utställningsmontern och två **bärbara montrar** som användes av organisationer på olika håll i Europa samt ett kort **videoinslag** om målen för språkåret. Publikationsbyrån producerade två miljoner **vykort** och distribuerade dem som instick i officiella publikationer. Översättningstjänsten och Gemensamma tjänsten för tolkning och konferenser utarbetade tillsammans en **handbok**¹⁰ med information till dem som vill arbeta som översättare eller tolk och med tips om hur man får de bästa resultaten när man anlitar översättare och tolkar. Generaldirektoratet för press och kommunikation var med och anordnade ett informationsmöte med presskåren i Bryssel inför Europeiska språkdagen. Europaparlamentet anordnade en konferens och utarbetade och distribuerade en affisch för Europeiska språkåret.

¹⁰

Kan laddas ner från <http://europa.eu.int/comm/translation/en/eyl/traduc-int-en.pdf>

7. EUROBAROMETER 54¹¹

En Eurobarometer-undersökning genomförd i december 2000 bland 16 000 EU-medborgare ger information om européernas språkkunskaper, vilka möjligheter de har att använda sina språkkunskaper, hur de värderar språkkunskaper, vilket intresse de har för att lära sig främmande språk samt olika språkinlärningsmetoder. Rapporten kom ut i februari 2001 i samband med den europeiska inledningskonferensen för språkåret i Stockholm. Resultaten av Eurobarometer-undersökningen har fått stor spridning och citeras fortfarande i strategiska och politiska dokument i olika länder i Europa.

8. SAMFINANSIERADE PROJEKT

Kommissionen anslog 6 miljoner euro till sammanlagt 185 samfinansierade projekt och förde upp ytterligare 21 projekt på en väntelista som användes när alla budgetanslag var klara. Totalt 190 projekt genomfördes, dvs. 40 fler än man förutsett i inbjudan att lämna förslag. Projekten fick i genomsnitt 32 000 euro i EU-anslag och 41 000 euro från andra källor, och den genomsnittliga totalkostnaden var därför 73 000 euro. Ecotec utförde som en del av den oberoende utvärderingen en ingående undersökning av samfinansierade projekt med hjälp av ett elektroniskt frågeformulär. Knappt 50 % av projekten besvarade formuläret. Dessutom valde man ut cirka 45 samfinansierade projekt och 27 icke samfinansierade projekt för djupintervjuer.

8.1. Urvalsförfarande

Efter det att inbjudan att lämna förslag publicerats¹² kunde ansökningar lämnas in till de nationella samordningsorganen, som vidarebefordrade dem till Europeiska kommissionen med en kommentar. Urvalet gjordes av Europeiska kommissionen med stöd av en expertpanel som var utsedd av den rådgivande kommittén. Samordningsorganens kommentarer beaktades vid urvalet. Nära 1 300 ansökningar lämnades in, med begärda bidragsbelopp på sammanlagt över 47 miljoner euro. Många projekt kunde inte finansieras eftersom de gällde aktiviteter som kunde få stöd inom befintliga åtgärder. Dessa ansökningar hänvisades till andra gemenskapsinitiativ.

De flesta nationella samordningsorganen var nöjda med urvalsförfarandet, men några ansåg att det innebar en tung administrativ börda. Åsikten att urvalsförfarandet borde ha decentraliserats fördes också fram. Projektsamordnarna ansåg att förfarandena för urval, förvaltning och rapportering var tungrodda, men de som intervjuades ansåg generellt att det krävdes detaljerad information för att man skulle kunna göra ett rättvist urval. De flesta såg positivt på de kontakter de hade haft med de anställda vid Europeiska kommissionen som ansvarade för projekten.

¹¹ Eurobarometer 54 om EU-medborgarna och språk 2001:

http://europa.eu.int/comm/education/languages/lang/eurobarometer54_en.html

¹² Inbjudan att lämna förslag EAC/66/00 offentliggjord i EGT C 257, 8.9.2000, s. 6. Senaste inlämningsdag den 2 oktober 2000 respektive den 15 februari 2001.

Europeiska kommissionen anser att det centraliserade förfarandet innebar att man kunde se till att det slutgiltiga urvalet omfattade en rad olika aktiviteter och att de offentliggjorda bidragskriterierna och prioriteringarna tillämpades på ett enhetligt sätt. Det innebar också att man kunde ta hänsyn till nationella prioriteringar och se till att de knappa budgetmedlen inte gick till projekt som kunde finansieras inom befintliga åtgärder. De nationella samordningsorganen fick också möjlighet att ha direkt kontakt med de samfinansierade projekten.

8.2. De utvalda projektens särdrag

Projekten kunde anordnas på lokal, regional, nationell eller transnationell nivå. Det var endast organisationer med säte i ett av de 18 deltagande länderna som kunde beviljas finansiering. Ändå fick en del projekt effekter som gick utöver dessa geografiska begränsningar, eftersom organisationer från andra länder fick sitt deltagande finansierat av andra källor. Projekten leddes av en rad olika institutioner, oftast icke vinstdrivande föreningar men även offentliga myndigheter och institutioner för högre utbildning. Institutioner inom vuxenutbildning och fortbildning var också representerade, medan privata företag och skolor deltog i mindre utsträckning.

De flesta projekten deltog i tre eller fyra olika typer av verksamhet¹³. Konferenser och festivaler angavs ofta som "huvudaktivitet" och de vanligaste "sidoaktiviteterna" var medierelaterade. Språkprovning och tävlingar var också vanliga inslag, särskilt vid festivaler. De flesta projekten genomfördes på regional och lokal nivå.

De flesta aktiviteterna riktade sig till allmänheten, men många var också avsedda för experter. Med festivaler, språkprovning och tävlingar nådde man ut till en stor publik (i genomsnitt 11 000 människor), även om medieinsatserna – dvs. TV- och radiosändningar – givetvis nådde ut till ännu fler. Språkårsprojekten riktade sig främst till "allmänheten", men även till studerande och lärare på olika nivåer. Det är också värt att notera att nära 50 aktiviteter inom de olika projekten riktade sig till beslutsfattare, som därmed blev den åttonde viktigaste målgruppen av totalt 17. Detta gav möjlighet att påverka på längre sikt. Varje projekt omfattade i genomsnitt tolv olika språk. Minst 65 olika språk ingick i verksamheten, med god spridning mellan EU-språk, central- och östeuropeiska språk, icke EU-språk, teckenspråk, regionala språk och minoritetsspråk samt invandrarspråk.

8.3. Resultaten av de samfinansierade projekten¹⁴

Stort antal mottagare

De projekt som nådde ut till den största publiken var de som gällde **TV- eller radiosändningar**. Ett inslag som sänds under bästa sändningstid når givetvis många miljoner tittare. En radiorserie med program som sänds av partnerstationer i flera länder med samma sändningstid når också ut till en stor publik. Dessa projekt syftade främst till att informera, och huvudtemat var den språkliga mångfalden i Europa och värdet av språkkunskaper. Andra icke samfinansierade sändningar gjorde det möjligt att på bred front främja språkårets mål och verksamhet.

¹³ Statistiska uppgifter om utvalda projekt finns i bilaga 4.

¹⁴ Vissa exempel på projektens aktiviteter ges i bilaga 5.

Stor inverkan på främjandet av språkinlärning

Många "**prova-på-aktiviteter**" eller **minikurser** anordnades under språkåret. Normalt gavs mer än ett tillfälle inom ett projekt och ofta ingick ett stort antal språk i språkprovet. Dessa projekt får en enormt stor inverkan när det gäller att främja språkinlärning, eftersom deltagarna engageras i själva inlärningsprocessen. Det är en chans att direkt informera människor om olika sätt att lära sig språk och visa att det kan vara både roligt och givande.

Stor inverkan på språkpolitiken

Den externa utvärderingen visade att ett betydande antal aktiviteter, särskilt **konferenser, seminarier och undersökningar** riktade sig till beslutsfattare och opinionsbildare, särskilt pedagoger. En sammanfattning av resultaten av många av dessa aktiviteter finns i del 2 i denna rapport.

Information om språkåret

Alla projekt hade en avtalsmässig skyldighet att göra reklam för Europeiska språkåret genom att använda **logotypen**. Dessutom gav **Europeiska språkveckan för vuxna** och **Europeiska språkdagen** tillfälle att anordna många olika aktiviteter. Vissa projekt gick betydligt längre och skapade aktiviteter på många håll genom befintliga eller nya **nätverk**. En europeisk sammanslutning anordnade till exempel språklektioner som hölls samtidigt i 50 städer i Europa. En nationell vuxenutbildningsorganisation ställde en informationsbas till förfogande för medlemmarna, som i samband med en språkdaysfestival utförde en opinionsundersökning i sju storstäder.

En språkvänlig miljö

Ett betydande antal språkårsaktiviteter, särskilt **festivaler**, visade hur en verkligt språkvänlig miljö skulle kunna se ut. Vid en språkfestival kunde man till exempel visa biofilm i originalversion från olika länder, informera om språkinlärningsresurser eller ge människor möjlighet att prova på nya sätt att lära sig ett språk. Skolbarnen kunde bekanta sig med olika språk som de hör omkring sig och med vännernas och partnerskolornas språk och kulturer. Utifrån detta kunde lokala medier hitta infallsvinklar som var både journalistiskt och visuellt intressanta. Internet kunde användas för ytterligare informationssökning och språkträning. Lokala företag som ville skapa närmare kontakt med framtida anställda kunde sponsra projekt och dela ut priser för goda lösningar.

Projekten på längre sikt

I utvärderingen ingick djupintervjuer med arrangörerna av 72 språkårsaktiviteter (45 samfinansierade och 27 icke samfinansierade projekt). Arrangörerna fick frågan om de planerade att fortsätta verksamheten – nära tre av fyra uppgav att projektet skulle fortsätta i någon form. Bland de samfinansierade projekten var det fler som skulle fortsätta, än bland dem som inte samfinansierats.

9. SLUTSATSER OM GENOMFÖRANDET AV EUROPEISKA SPRÅKÅRET

Enligt den externa utvärderingsrapporten var resultatet på det hela taget positivt för de tre verksamhetsslagen för språkåret (informationskampanjen, samfinansiering av ett mindre antal projekt samt främjande av "spontana" aktiviteter med språkårets logotyp). Trots en försenad start, begränsade personalresurser och budget som var knapp med tanke på de uppgifter som skulle utföras, kunde språkåret fungera som katalysator för över 8 000 projekt på gräsrotsnivå och lägga grunden till den framtida politiken på nationell och europeisk nivå. De samfinansierade projekten bidrog på ett påtagligt sätt till uppnåendet av dessa resultat, och informationskampanjen gav material, vägledning och en grafisk identitet som kunde användas av aktörer på alla nivåer.

Språkåret verkar alltså ha genomförts på ett bra sätt, men vissa praktiska frågor bör diskuteras med tanke på framtida temaår.

- Ett europeiskt temaår är ett treårigt initiativ. Det behövs finansiering och personalresurser för ett **förberedelseår** för att utarbeta strategier, informera och utbilda, välja ut projekt, utarbeta informations- och reklammaterial och skapa en webbplats, ett **genomförandeår** med tyngdpunkten lagd vid samordning och övervakning samt ett **avslutningsår** med fokus på rapportering och utvärdering. När det gäller Europeiska språkåret hade man inte tillräckligt med personal och budgetmedel under förberedelseåret, vilket ledde till att den tillgängliga personalen under 2001 fortfarande höll på att utarbeta grundläggande inslag samtidigt som de måste genomföra planerade aktiviteter.
- För att leda arbetet med ett temaår på europeisk nivå krävs vissa fackkunskaper och en viss allmän kompetens i fråga om kommunikation, logistik och projektledning. Det behövs en kärngrupp för de europeiska temaåren som sköter de allmänna frågorna, medan områdesspecifika frågor sköts i samarbete med den relevanta enheten.
- På nationell nivå är samma kompetensmix idealisk för att leda arbetet med ett europeiskt temaår. PR-utbildningen och PR-nätverken är bra lösningar som bör användas på nytt i samband med andra temaår. Man måste också komma överens om vilka budgetanslag och personalresurser som krävs för att lagra och distribuera publikationer och reklamartiklar och se till att dessa produkter når ut till målgrupper på lokal nivå utan att man behöver ta i anspråk de nationella samordningsorganens eller kommissionens redan hårt belastade personalresurser. Dessa uppgifter kunde ingå i ett särskilt anbudsförfarande.
- Europeiska språkåret var det första europeiska temaåret som hade en stark närvaro på Internet. Av detta kan flera lärdomar dras. Europeiska kommissionen anser att en flerspråkig webbplats är ett viktigt inslag i ett europeiskt temaår som är avsett att engagera den stora allmänheten. Ambitionerna för en sådan webbplats måste dock avspegla tidsramarna och kampanjens behov. En särskild webbplats bör skapas med fokus på kärnverksamheten och nyheter, med möjlighet att ladda ner dokument och tydliga länkar till nationella och andra relevanta webbplatser. Utgifterna för ett interaktivt webbsamhälle kan inte motiveras inom den hårt trängda temaårsbudgeten, såvida inte medel anslås för en framtida värd- och förvaltningskapacitet.

Del 2: Resultaten av språkåret - politik och strategi

10. RESULTATEN AV SPRÅKÅRET I FÖRHÅLLANDE TILL MÅLEN

10.1. Göra människor medvetna om den språkliga och kulturella mångfalden i EU

Lokalsamhällena i Europa domineras av ett fåtal språk – ett eller kanske två officiella språk samt några språk som lärs ut i stor utsträckning. Språkåret gav Europas olika språkgemenskaper en möjlighet att synas och att integrera främjandet av deras kulturer och språk i ett vidare sammanhang. Detta mål ingick i 94 % av de samfinansierade projekten, som tillsammans behandlade 65 olika språk.

Den språkliga mångfalden åskådliggjordes under hela språkåret och på alla plan. De språk som lärs ut i stor utsträckning ingick i många projekt, men även teckenspråk, regionala språk och minoritetsspråk samt invandrarspråk som arabiska och turkiska hamnade – kanske för första gången – i strålkastarljuset i sällskap med de mer "dominerande" språken. Det faktum att språkåret omfattade alla språk som talas i Europa verkar ha varit ett stöd för människor vars språk sällan används utanför hemmet och fått dem att känna stolthet över sitt kulturarv.

10.2. Främja flerspråkighet

Det är mycket positivt att språkåret omfattade många olika språk. Man har därigenom kunnat visa fördelarna med tvåspråkighet och flerspråkighet, som hittills undervärderats. Många projekt har visat att människor är intresserade av språk och att de vill lära sig kommunicera lite på teckenspråk, ett regionalt språk eller ett språk som tidigare betraktades som exotiskt. "Språkprovningen" var ett särskilt effektivt sätt att informera intresserade men kanske skeptiska människor om nya och annorlunda sätt att lära sig språk och låta dem prova på själva.

10.3. Informera om fördelarna med kunskaper i flera språk

Tack vare språkåret inser allt fler vilka fördelar det för med sig att ha kunskaper i flera språk. Eurobarometer-undersökningen visar att de flesta européerna nu anser att det är viktigt att ha kunskaper i flera språk.

Tusentals skolbarn har genom språkårsprojekten fått möjlighet att reflektera över värdet av språkunskaper och prova på att lära sig nya språk. Stora konferenser och seminarier har lett till förklaringar och politiska uttalanden som uppmanar beslutsfattare inom medlemsstaterna och olika institutioner att se till att utbildningspolitiken ger utrymme för mångfald när det gäller språkval inom undervisningen. I vissa medlemsstater finns tecken på att beslutsfattarna håller på att ta till sig detta budskap. Medierna har belyst de nationella systemens svaga punkter i detta avseende och aktivt främjat goda lösningar.

10.4. Främja livslångt lärande när det gäller språk

Språkårsprojekten betonade att livslångt lärande börjar tidigt och fortsätter genom hela skolgången och senare i yrkeslivet och privatlivet. Projekten lyfte fram många initiativ som främjar språkundervisning redan i förskolan och primärskolan. Arrangörerna har på varje nivå inom undervisning och fortbildning uppmuntrat till reflektion om språkundervisningens syfte under livets olika stadier och visat olika metoder för olika målgrupper. Många slutsatser kan dras av dessa projekt, men gemensamt för dem är åsikten att varje etapp av språkinläringen inom det formella utbildningssystemet måste utgöra ett "block" av kunskap, färdighet och förståelse som den vidare språkinläringen kan bygga vidare på.

Europeiska språkåret visade också att många människor har språkkunskaper som är underutnyttjade på arbetsplatsen, samtidigt som arbetsgivarna vill rekrytera personal som redan har språkkunskaper, erfarenhet av att bo i ett annat land och förmågan att utveckla kompetens i nya språk. När det gäller vuxenutbildningen ligger tonvikten vid tre områden – yrkesutveckling, integration i lokalsamhället och fritidsaktiviteter. Vissa språkårsprojekt fokuserade också på språkkunniga pensionärer som resurs.

10.5. Sprida information om olika metoder för språkundervisning och språkinläring

Eurobarometer-undersökningen visade att många människor anser att språkkunskaper är användbara för dem och deras barn. Det är inte lika många som anser sig ha tid och råd att lära sig ett språk – och som tror sig kunna göra det. Många tycker också att kursutbudet är dåligt i deras område. Dessa resultat ger lokala, regionala och nationella beslutsfattare vägledning när det gäller att se över och förbättra möjligheterna att lära sig ett språk.

Många språkskolor hade "öppet hus"-evenemang för allmänheten och visade nya språkinlärningsmetoder. Nationella och regionala myndigheter upprättade förteckningar över språkinlärningsresurser. Man anordnade seminarier och konferenser där experter från olika länder fördes samman för att belysa den senaste utvecklingen inom språkundervisning och språkinläring. Experterna gav ut handledningar för föräldrar och skolor med information om fördelarna med den utveckling som skett till exempel när det gäller språk- och innehållsintegrerad inläring (dvs. att studera ett läsmäne på ett främmande språk).

11. POLITISKA OCH STRATEGISKA RESULTAT

Europeiska språkåret gav möjlighet till reflektion och diskussion på alla nivåer. På EU-nivå publicerade både Europaparlamentet och Regionkommittén under 2001 förklaringar till stöd för den språkliga mångfalden i EU, särskilt för att främja regionala språk och minoritetsspråk. Europeiska kommissionen har mottagit en stadig ström av politiska och strategiska dokument från ministerier, nationella samordningsorgan, europeiska sammanslutningar, forskningscentrer, lokala myndigheter och samfinansierade projekt.

Det är inte möjligt att ta med en uttömmande förteckning över dessa i rapporten, och generaliseringar riskerar att leda till förenklingar av komplexa frågor. Vissa viktiga frågor och resultat bör dock tas upp i syfte att vidga synfältet när det gäller grundläggande teman. Det är givetvis inte heller så att alla nya politiska åtgärder har tillkommit tack vare Europeiska språkåret. Vissa länder hade inlett en genomgång av landets språkinlärningsresurser redan före språkårets början, och språkåret blev därför en möjlighet att vidga debatten istället för en impuls att inleda en debatt. I andra fall var det otvetydigt språkåret som gav impulsen till framtida åtgärder.

I detta avsnitt ges en översikt över politiska åtgärder, förklaringar och rapporter som redan lämnats in till kommissionen samt en sammanfattning av de viktigaste teman som tagits upp till diskussion och de frågor dessa väcker.

11.1. En översikt

Europeiska språkåret har på nationell och regional nivå stött framväxten av strategiska utvecklingstendenser på hög nivå. Österrike, Tyskland, Nederländerna, Irland och Förenade kungariket har publicerat rapporter om språkårets verksamhet och resultat. Många av dessa är framåtsyftande när det gäller politiska åtgärder. I Frankrike meddelade regeringen i april 2002 att ett Maison des Langues (språkhus) skulle inrättats, och detta följdes av en rad nya åtgärder inom språkundervisningen. I Danmark och Förenade kungariket har man också meddelat att språk kommer att införas tidigare i undervisningen, och i Irland är landets första nationella språkpolitiska program under utarbetande. De diskussioner som dessa åtgärder gett upphov till får mot slutet av 2002 fortfarande stort utrymme i pressen.

På regional nivå har Europeiska språkåret inspirerat till betydande insatser som har lett till flera uppföljningar och strategiska dokument. I Spanien gjordes en ettårig översyn av språkundervisningen i Madrids kommun och i Katalonien publicerades en uttömmande rapport om strategiska och politiska initiativ under språkåret. De tyska delstaterna bidrog på ett betydande sätt till att utveckla nya lösningar i hela Tyskland, och flera regionala utbildningsmyndigheter – särskilt i Förenade kungariket och Italien – har fungerat som fokuspunkter för en rad olika insatser.

Inför Europeiska språkåret började vissa europeiska sammanslutningar och icke-statliga organisationer reflektera över de teman som skulle behandlas under språkåret. **Europeiska föräldraföreningen EPA** och **EFS utbildningskommitté** publicerade en förklaring om framgångsrik språkinläring redan i november 2000¹⁵.

Flera stora europeiska sammanslutningar som främjar specifika språk mobiliserade under 2001 sina medlemmar och reflekterade över vilken ställning de språk har som de representerar. **Europeiska dövförbundet** publicerade en resolution om en teckenspråksdag¹⁶ i december, och förbundets medlemmar anordnade stora evenemang i många länder under hela året, särskilt Tyskland, Spanien, Finland och Grekland. Studerande och ungdomar fick också möjlighet att reflektera över språkfrågor under 2001. Några officiella förklaringar gjordes inte under språkåret, men **Europeiska byrån för mindre använda språk** såg till att språkåret uppmärksammades bland medlemmarna. Detta påverkade händelseförloppet i många

¹⁵ Finns på följande webbplatser: <http://www.epa.be/eindex.html> och <http://www.csee-etuice.org/main/english/index.html>

¹⁶ Finns på följande webbplats: <http://www.eudnet.org/shownews.php3?id=35>

länder och har bidragit till att föra ut budskapet i byråns tidigare resolutioner. **Kulturinstituten** framhävde språkåret på olika sätt, och i flera huvudstäder i Europa samarbetade instituten för olika språk och kulturer för att deras verksamhet skulle få ökat genomslag.

Inom skolan utarbetade **de europeiska elevföreningarnas organisationsbyrå OBESSU** under hösten sitt uttalande om språkinlärning, särskilt med tanke på att livslångt lärande börjar redan i skolan¹⁷. Uttalandet kommer att publiceras under 2002. Lärarförbunden har också utarbetat en resolution genom **EFS utbildningskommitté**. Inom högre utbildning har två viktiga resolutioner antagits. I december publicerade **det europeiska studentforumet AEGEE** ett språkpolitiskt dokument¹⁸. På institutionell nivå utarbetade **Europeiska språkrådet** sin Berlinförklaring om språkstudier inom högre utbildning som ett bidrag till den europeiska integrationen¹⁹.

11.2. Sammanfattning av politiska uttalanden och förklaringar

Den språkpolitiska semantiken har utvecklats, och flerspråkighet har kommit att uttryckas som medborgarnas **rättigheter** när det gäller att använda sina egna språk, samhällets **behov** av språkinlärningsresurser av hög kvalitet för en rad olika språk, de **fördelar** språkkunskaper innebär för samhälle, handel och individer samt regeringarnas och de europeiska myndigheternas **skyldighet** att främja Europas språkliga mångfald och se till att utbildningssystemen omfattar livslångt lärande av språk. Språkfrågor har också nära anknytning till frågor som rör **social integration**, särskilt när det gäller **teckenspråk** och erkännande av det faktum att de inte bara är språk för döva och deras familjer, samt till **invandrares språkkunskaper**, där man främst fokuserat på inlärning av andraspråk.

I dessa uttalanden anges återigen att ungdomar efter avslutad skolgång bör ha minst **två språk utöver modersmålet**. **Kontinuitet genom hela utbildningssystemet** och i yrkeslivet är en fråga som fortfarande diskuteras i vissa länder, och allt fler anser att kunskaper i främmande språk bör behandlas som en **grundläggande färdighet** i likhet med läskunnighet, räknekunnighet och IT-kompetens. Flera länder har fastställt **åldersgränser** för införande av vart och ett av minst två främmande språk i undervisningen. I vissa fall har dessutom en befintlig åldersgräns sänkts.

De politiska uttalanden som gjorts på nationell nivå visar också att det finns en stark önskan att **bibehålla** den drivkraft som skapats under Europeiska språkåret. I vissa länder betraktas detta som en politisk fråga, och åtgärder för att (ofta för första gången) utarbeta en **nationell språkpolitik** anses vara av största vikt. De nätverk som skapats under språkåret har också en framträdande plats i de nationella rapporterna, eftersom de nya förbindelser som upprättats mellan pedagoger, arbetsgivare, arbetsmarknadens parter och olika kulturorganisationer betraktas som viktiga redskap för den vidare utvecklingen. På andra håll anses språkårsaktivisterna stimulera till att språkinlärning och språkmedvetenhet främjas i ökad utsträckning och på ett bättre sätt.

¹⁷ Ytterligare information kan fås via OBESSU:s webbplats: <http://www.obessu.org/index2.htm>

¹⁸ Finns på följande webbplats: <http://www.karl.aegge.org/aeg-info.nsf/7560fdae30cc69bc1256368004b00e3/181c5a2f235823a9c1256bcd005740af?OpenDocument>

¹⁹ Finns på följande webbplats: <http://www.fu-berlin.de/elc/en/berldecl.html>

11.3. Specifika handlingsförslag

Behovet av bättre språkkunskaper

Man har konstaterat att det finns ett nytt och trängande behov av att förbättra unionsmedborgarnas språkkunskaper. Ekonomiska faktorer och yrkesmässiga krav är självklara punkter på dagordningen, men man måste även beakta frågor som rör den personliga identiteten och utveckling av ömsesidig förståelse. Språkkunnig personal är en tillgång på arbetsplatsen, inte bara för att deras språkkunskaper kan vara till fördel för företaget utan även för att språkkunniga människor också har andra bra färdigheter – de är ofta bra på att kommunicera, tänka strategiskt och logiskt och på att lösa problem.

Hur kan språkinläringen förbättras?

Den viktiga frågan om **motivation** att lära sig språk betonas, och många studerande förklarar att de vill ta ansvar för sitt eget lärande. De vill utforska skälen till att de vill lära sig språk och är medvetna om att utveckling bör ske genom ett samarbete mellan lärare och studerande. Lärarna vill också att de studerande i ökad utsträckning ska få vara med och välja ut lämpliga material och metoder.

Inom högre utbildning är studerande och pedagoger eniga om att man bör införa **obligatoriska språkstudier** oavsett specialisering och att det bör finnas utbildningsprogram där **undervisningen bedrivs på andra språk** – helt eller delvis. Institutionerna bör skapa miljöer för **självständig språkinläring**, utforska vilka möjligheter IT och e-lärande ger samt fastställa tydliga **mål för inläring och kommunikation** inom alla språkprogram.

Direkt kontakt med människor från andra länder betraktas som ett väsentligt inslag i språkstudierna. **Rörlighet** är ett nyckelbegrepp i sammanhanget, även om IT har en erkänt viktig roll att spela när det gäller att föra in andra språk och kulturer i klassrummet. Dessutom bör de **språkliga och interkulturella förberedelserna** samt rörlighetsstödet förbättras. Det är också viktigt att utveckla nya utbildningsvägar som gör det möjligt för studerande att förvärva vissa kommunikationsfärdigheter i partnerländerna och i de länder där studievistelsen eller praktiken är förlagd.

Hur kan språkundervisningen förbättras?

Förhållandet mellan lärare och elever i skolan och i inlärningsprocessen håller på att förändras, och lärarnas roll omvandlas i riktning mot att **underlätta inläring**. Lärarna efterlyser också **ökad tillgång till innovativa metoder** och till resultaten av forskningsprogram och vill ha bättre möjligheter att starta och delta i forskningsprojekt.

Det behövs ett ökat antal **modersmålstalare** i lärarkåren i allmänhet, och inom högre utbildning i synnerhet. Det skulle också vara lämpligt att införa ett krav på att alla språklärare ska studera eller arbeta sex månader i ett land där man talar det språk som de undervisar i. Pedagoger inom högre utbildning vill få fram **högkvalificerade universitetslärare i språk** genom studieprogram på forskarnivå och fortbildningsmoduler. De anser också att alla bör ha och använda förmågan att **undervisa på det främmande språket**. De föreslår också att ett krav införs som

innebär att **blivande språklärare** ska lära sig ett nytt språk som en del av utbildningsprogrammet.

Processen för **livslångt lärande** måste betonas. Lärarna påpekar särskilt att små barn behöver bli medvetna om olika språk och kulturer. De framhåller också behoven hos vuxna vars modersmål inte är det nationella språket. Andra aspekter som framhållits är behovet av att göra det lättare för människor att få tillgång till språkinlärningsresurser efter avslutad skolgång och se till att det finns många olika möjligheter, inbegripet sommarkurser och distansundervisning och e-lärande av hög kvalitet.

Flerspråkighet

"**Två språk utöver modersmålet**" betraktas som ett grundläggande mål för utbildningssystemet, och många anser att **engelska inte är tillräckligt** som enda främmande språk – även om det givetvis betraktas som viktigt och fastställs som minimikrav för ungdomar som går ut skolan. Universitetsutbildade måste få bättre kommunikationsfärdigheter genom språkstudierna och måste förvärva specifika kunskaper som gör att de kan anpassa och vidareutveckla sin språkliga repertoar med tanke på förändrade behov. Språkstuderande bör uppmuntras att studera ett andra språk utöver huvudspråket, och studerande som behöver gå nybörjarkurser bör ha tillgång till intensiva förberedande kurser inför de universitetsstudier som ska ingå i examen.

Bedömning och ackreditering

Det råder allmän enighet om att systemen för bedömning av språkkunskaper **behöver förbättras**. Studerande har framhållit att det finns många system för erkännande av språkkunskaper, men att få utnyttjas. Studerande och pedagoger är eniga om att språkkunskaper som förvärvats genom **informell inläring** måste få ett erkännande. Det gäller bland annat kunskaper som inhämtats genom utbytesprogram, sommarkurser och informella inlärningsmiljöer. Det är viktigt att skapa **öppenhet och jämförbarhet** när det gäller språkkunskaper och språkmeriter. Det råder enighet om att Europarådets gemensamma europeiska referensramar och språkportföljen är viktiga verktyg. Man ser särskilt positivt på initiativ som Dialang, ett europeiskt projekt som går ut på att utarbeta en metod att testa språkkunskaper via nätet.

12. UTVECKLINGEN I FRAMTIDEN PÅ EU-NIVÅ

Europeiska språkåret gav ny kraft och synlighet åt de aktiviteter som bedrivs inom språkområdet och kommissionen avser att ta tillvara dessa fördelar.

Europaparlamentet antog den 13 december 2001 en resolution²⁰ där man efterlyser åtgärder för att främja språklig mångfald och språkinläring, med tonvikten lagd vid kommunikationsfärdigheter samt bevarande och främjande av regionala eller mindre använda språk. Europaparlamentet har inte bara sett till att språkdimensionen beaktas i det arbete som utförs inom allmän och yrkesinriktad utbildning, utan även på initiativ av utskotten integrerat främjandet av språklig mångfald och språkinläring

²⁰ Resolution offentliggjord i EGT C 177E, 25.7.2002, s. 334.

på en rad olika områden, bland annat filmdistribution, teater och scenkonst, förlagsverksamhet och social utslagning.

Rådet (utbildning) och kommissionen antog den 14 februari 2002 ett *detaljerat arbetsprogram för uppföljningen av de konkreta framtidsmålen för utbildningssystemen i Europa*, där främmande språk uttryckligen nämns bland de "grundläggande färdigheter" som alla människor i EU bör ha. Att förbättra inläringen av främmande språk nämns som ett specifikt mål.

Samma dag bad rådet (utbildning) medlemsstaterna att vidta konkreta åtgärder och uppmanade kommissionen att senast i början av 2003 utarbeta förslag till åtgärder för att främja språklig mångfald och språkinläring²¹.

Vid Europeiska rådets möte i Barcelona den 15-16 mars 2002 efterlyste stats- och regeringscheferna ytterligare åtgärder för att förbättra de grundläggande färdigheterna, särskilt genom undervisning i minst två främmande språk på ett mycket tidigt stadium i skolgången. Dessutom ville man utarbeta en gemensam indikator för språkkompetens 2003²².

För att hjälpa kommissionen att arbeta vidare med dessa frågor har medlemsstaterna utsett nationella språkexperter som ska delta i en arbetsgrupp. Arbetsgruppen ska dels ge råd och information om hur medlemsstaterna konkret kan uppnå de fastställda målen, dels bidra till att utarbeta de förslag till åtgärder på EU-nivå som rådet begärt.

Kommissionen kommer under hösten 2002 att publicera ett diskussionsdokument om de frågor som har belysts både genom Europeiska språkåret och genom kommissionens tioåriga engagemang för att främja inläring av främmande språk och stödja den språkliga mångfalden. Ett brett samråd kommer att äga rum med relevanta organisationer. Kommissionen kommer kring halvårsskiftet 2003 att för Europaparlamentet och rådet lägga fram ett meddelande om en handlingsplan för främjande av språklig mångfald och språkinläring med hjälp av de resurser som finns tillgängliga inom EU:s nuvarande program och åtgärder.

Kommissionen ser nu över hittills gjorda insatser och överväger vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att på EU-nivå främja språklig mångfald och språkinläring. Kommissionen vill införa en samstämmig och aktiv strategi för alla åtgärder och program inom utbildning och kultur för att komplettera det arbete som utförs av medlemsstaterna.

Resultaten av Europeiska språkåret 2001, som beskrivs i detta dokument, kommer utan tvekan att i betydande utsträckning bidra till den framtida utvecklingen på detta område.

²¹ Resolution offentliggjord i EGT C 50, 23.2.2002, s. 1.

²² Slutsatserna från Europeiska rådets möte i Barcelona finns på följande webbplats: <http://europa.eu.int/council/off/conclu/>

BILAGOR

1. DE VIKTIGASTE REKOMMENDATIONERNA I DEN EXTERNA UTVÄRDERINGEN

- (1) Information bör tillhandahållas om genomförda projekt och utgivna publikationer under språkåret, eventuellt genom ett kompendium över språkårsprojekt med goda lösningar. Man bör också se till att information om finansieringsmöjligheter och om de aktiviteter som planeras för Europeiska språkdagen får stor spridning för att man ska kunna utnyttja den drivkraft som skapats under Europeiska språkåret.
- (2) Framtida arrangörer måste vara medvetna om den tid och de resurser som krävs för att planera och genomföra ett europeiskt temaår. Ett år är en kort tid med tanke på de ambitiösa målen och det gäller att få en flygande start för att kunna uppnå ett gott resultat. Ett tidsperspektiv på tre år verkar lämpligt – ett förberedelseår, ett genomförandeår och ett uppföljningsår.
- (3) Befintliga europeiska nätverk bör utnyttjas i största möjliga utsträckning när nationella samordningsorgan utses, och ledningskompetens och skyldigheter ska ges ett uttryckligt erkännande.
- (4) Europeiska språkåret var strukturerat på ett bra sätt och detta bör tas tillvara under framtida temaår. Följande punkter bör dock beaktas:
 - (a) Man bör även i fortsättningen ha en webbplats för temaåren, men dess roll och inriktning bör övervägas noga med tanke på de begränsade resurser som står till buds och de långsiktiga mål som fastställts. Webbplatsen bör utformas med tanke på "ett liv efter temaåret" och ges tillräckliga resurser för detta.
 - (b) Temaårets visuella logotyp var mycket bra. Behovet av en gemensam slogan kan diskuteras mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts. De deltagande länderna bör uppmuntras att införa en slogan som är lämplig för nationella förhållanden.
 - (c) Det nationella PR-stödet bör bibehållas och förbättras, och dess innehåll bör fastställas klart och tydligt på grundval av de nationella samordningsorganens behov. Det kan vara lämpligt att inrikta detta stöd på att hjälpa de nationella samordningsorganen att utnyttja samfinansierade aktiviteter på ett mer effektivt sätt i de nationella mediekampanjerna.
 - (d) Ett mindre sortiment av reklamartiklar bör tillverkas, men i större kvantiteter. Kostnaderna för lagring och distribution bör beaktas.
- (5) En "operativ mall" kan utarbetas för att kartlägga gjorda erfarenheter med tanke på framtida temaår. I denna kan ingå behovet av finansiella respektive mänskliga resurser i olika etapper, behovsprofiler för finansiella och mänskliga resurser, fastställande av olika verksamhetsslag samt minimikrav på övervakning.
- (6) Det kan också vara lämpligt att överväga vilken strategisk roll temaåren bör ha när det gäller att på lång sikt främja olika frågor som är viktiga inom EU.

2. EU:S BUDGETÅTAGANDEN

	2000	2001	Totalt
Samfinansierade projekt	0	6 044 405	6 044 405
Informationskampanj	1 853 963	1 346 437	3 200 400
Nationella inledningsevenemang och presentationer av Europeiska språkåret	567 482	0	567 482
Undersökningar: Eurobarometer 54	374 607	0	374 607
Europeiska inlednings- och avslutningskonferenser	149 438	132 000	281 438
Utvärdering	0	186 600	186 600
Tekniskt stöd och experter som anlitats i samband med projekturvalet	5 750	132 145	137 895
Totalt	2 951 240	7 841 587	10 792 827

3. UTGIFTER I DE DELTAGANDE LÄNDERNA

Anm. (se nedan)	Beskrivning	Antalet ingående deltagande länder	Totalt (i tusentals euro)
	TOTALT	18	26 900
	Medlemsstaternas totala utgifter	18	19 300
	EU:s totala utgifter i de deltagande länderna	18	7 600
(1)	Nationell offentlig finansiering	17	10 700
(1)	Nationell privat sponsring	6	1 600
(2)	Uppskattat värde av radiobevakning av språkåret den 26 september	15	200
	Total direkt nationell finansiering och sponsring	17	12 500
(3)	EU:s finansiering av europeiska och nationella inledningsevenemang	14	800
(4)	EU:s samfinansiering av projekt i vilka ministerier och nationella samordningsorgan deltog	9	500
	EU:s totala bidrag direkt till de nationella samordningsorganen	15	1 300
(5)	EU:s publikationer och reklamartiklar	18	400
(6)	EU:s PR-nätverk och kommunikationsutbildning	18	300
(7)	EU:s "Språklyftet " (den 26 september)	18	200
(8)	EU:s vykortskampanj	15	100
	EU:s totala bidrag till reklamaktiviteter i medlemsstaterna	18	1 000
(9)	EU:s bidrag till samfinansierade projekt i vilka nationella myndigheter inte deltog direkt	18	4 900
(9)	EU:s bidrag till samfinansierade projekt på EU-nivå	7	400
(10)	Nationell samfinansiering av ovanstående projekt	18	6 800
	Total projektfinansiering	18	12 100

Anmärkningar

- (1) Källa: Alla uppgifter är hämtade från de intervjuer med nationella samordningsorgan som utfördes av Ecotec under maj-juni 2002. Inga uppgifter finns dock tillgängliga för Luxemburg, och när det gäller Danmark har uppgifterna hämtats från det frågeformulär som lämnades in till Europarådet i mars 2002.
- (2) Källa: Slutrapport från EurO&M. Värdet på radiobevakningen har uppskattats på grundval av uppgifter som lämnats av de radiostationer som var officiella partner i evenemangen. I Frankrike och Sverige fanns inga sådana radiopartner.
- (3) Källa: Uppgifter från Europeiska kommissionen. Alla deltagande länder kunde ansöka om finansiering till nationella inledningsevenemang och andra presentationer i samband med Europeiska språkåret. Alla deltagande länder utom Finland, Island och Norge ansökte om bidrag. Det svenska respektive belgiska ordförandeskapet fick också bidrag till europeiska inlednings- och avslutningskonferenser.
- (4) Källa: Uppgifter från Europeiska kommissionen. Även de nationella samordningsorganen och ministerierna fick delta i ansökningsomgången för samfinansierade projekt. De var dock tvungna att uppge eventuella intressekonflikter och kunde därför inte ge sådana projekt en nationell rekommendation. Nationella initiativ, där nationella samordningsorgan och ministerier hade en ledande roll eller deltog, stöddes i Belgien, Danmark, Frankrike, Italien, Nederländerna, Österrike, Portugal, Finland och Förenade kungariket.
- (5) Källa: Slutrapport från EurO&M. Uppgifterna om publikationer och reklamartiklar har man fått fram genom att man för varje artikel multiplicerat antalet exemplar som distribuerats direkt av de deltagande länderna med tillverkningskostnaden per styck. Återstoden distribuerades direkt av EurO&M, Europeiska kommissionen och Europarådet. I dessa beräkningar ingår inte kostnaden för den tid som personalen ägnat åt reklamartikelns form och innehåll.
- (6) Källa: Slutrapporten från EurO&M. En del av den budget som förvaltades av EurO&M reserverades för upprättande av avtal med PR-företag i de deltagande länder som arbetade direkt och enbart med uppdrag som givits av de nationella samordningsorganen och utförts i samarbete med dem. Denna del av budgeten täcker också kostnaderna för de nationella samordningsorganens kommunikationsutbildning i januari 2001 i Paris.
- (7) Källa: Slutrapporten från EurO&M. Här ingår 18 deltagande länder trots att "Språklyftet" bara genomfördes i 17 av dessa – ett land drog sig ur efter 11 september, men man hade redan haft vissa utgifter i samband med förberedelserna.
- (8) Källa: Slutrapporten från EurO&M. Vykortskampanjen genomfördes på EU-nivå eftersom texten på vykorten var på EU:s elva officiella språk.
- (9) Källa: Europeiska kommissionens projektrapporter. Avvikelser jämfört med de totala åtagandena förklaras med att ett mindre antal projekt drog sig ur efter det att de slutliga åtagandena gjorts.
- (10) Källa: Europeiska kommissionens projektrapporter.

Utgifter för språkåret i de deltagande länderna (per invånare)

	Totalt	Nationella källor	EU-källor
€ 0,01 – 0,05	D, I, UK	D, F, I, UK	B, DK, D, GR, E, F, IRL, I, NL, A, P, S, UK, NO
€ 0,05 – 0,10	B, F, P	B, GR, E, IRL, FIN, P, S, NO	FIN
€ 0,10 – 0,50	DK, GR, E, IRL, L, NL, A, FIN, S, NO	DK, NL, L, A	L, IS
Över € 0,50	IS, FL,	FL, IS	FL

I tabellen ingår inte uppgifter om EU-projekt eftersom finansieringen inte kan fördelas på ett riktigt sätt mellan de olika deltagande länderna.

4. PROJEKTURVAL: STATISTIK

Uppdelning av samfinansierade projekt enligt verksamhetsslag

Verksamhetsslag	Frekvens	Andelen projekt som hade denna verksamhet (i %)	Andelen av all verksamhet (i %)
Publikation	91	48	14
Språkprovning	91	48	14
Internet-evenemang	85	45	13
Konferens	72	38	11
Festival	70	37	10
Utställning	67	35	10
TV-evenemang	57	30	8
Tävling	55	29	8
Övrigt	54	28	8
Undersökning	31	16	5
TOTALT	673		

Teman som behandlades inom projekten

	%
Inlärn timer av ett eller flera specifika språk	73 %
Kunskap om ett eller flera specifika språk	72 %
Specifika metoder eller tillvägagångssätt för språkinlärn timer	59 %
Fördelarna med språkkunskaper för individens personliga utveckling	94 %
Fördelarna med språkkunskaper för individens yrkesmässiga utveckling	77 %
Allmänna språkinlärn timerfärdigheter	65 %
Kunskap om olika specifika kulturer	79 %
Kunskap om och/eller tillgång till språkinlärn timerresurser	57 %
Kunskap om eller ökad användning av e-lärande (användning av Internet och/eller annan teknik vid språkinlärn timer)	61 %
Utvecklingstendenser inom politik och institutioner som rör språkundervisning och språkinlärn timer	38 %

Projektens språkinriktning

Språkgrupp	Antal gånger ett språk i respektive grupp behandlades inom ett projekt
Officiellt språk (EU- och EES-länder) ²³	812
Kandidatländernas språk	111
Annat central- eller östeuropeiskt språk	68
Teckenspråk	60
Regionalt språk eller minoritetsspråk	53
Språk som har betydande utbredning i Europa på grund av migration	42

Källa: Ecotec-undersökning av samfinansierade projekt

²³ Inbegripet isländska, norska, iriska och luxemburgska.

5. SAMFINANSIERADE PROJEKT OCH ÖVRIG VERKSAMHET UNDER SPRÅKÅRET – EXEMPEL PÅ GODA LÖSNINGAR

Samfinansierade projekt där TV- eller radiostationer deltog

Danmarks Radio sände en serie med tio korta radioprogram (15 minuter) och fyra längre radioprogram (30 minuter) på andra EU-språk för att uppmuntra människor att lära sig nya språk. Man nådde ut till sammanlagt 758 000 lyssnare.

I Grekland producerade TV-kanalen **ERT** 100 tvåminuters inslag där kända personer talade om sina egna erfarenheter av språkinläring. Inslagen sändes varje dag under bästa sändningstid efter nyheterna (kl. 20 och kl. 23) under perioden från den 26 september till den 30 november 2001. Antalet tittare varje kväll var cirka 200 000.

Språkläraryförbundet i Finland SUKOL producerade ett 20 sekunder långt TV-inslag för att uppmuntra barn i åldern 10-14 år att lära sig språk. Inslaget visades 32 gånger på kanalen **MTV3** under perioden 17-26 september 2001. Enligt kampanjanalysen sågs inslaget 425 000 gånger och av 65 % av målgruppen. Det betyder att cirka 200 000 barn i åldern 10-14 år såg inslaget i snitt två gånger var. En av förklaringarna till det goda resultatet var överenskommelsen med MTV3, som lovade att visa inslaget så många gånger som behövdes för att nå ut till ett visst antal tittare.

Den franska internationella TV-stationen **TV5** producerade 84 videoinslag med unga människor som berättade om varför de tycker det är så roligt att kunna kommunicera på flera språk och vad deras språkkunskaper har gett dem. Varje inslag sändes 20 gånger per dag under 120 dagar av andra transnationella TV-stationer som ägs av TV5 och deras partner, med en potentiell publik på 600 miljoner tittare. Inslagen visades också på en central tunnelbanestation i Paris under hela dagen i ett års tid. Dessutom ingår de i en lärarhandledning som skickades direkt till 14 500 lärare i franska som främmande språk och finns tillgänglig på TV5:s webbplats.

Den franska radioorganisationen **CNRL** producerade och sände 30 radioprogram om regionala språk tillsammans med partner i Belgien, Italien och Spanien. Programmen ställdes till förfogande för produktionsbolagens stationer och distribuerades till och sändes av 275 enskilda stationer. Antalet tittare var minst 4 miljoner, men det är lågt räknat eftersom siffran grundar sig enbart på tillförlitlig publikstatistik. CNRL har skapat en särskild Internet-resurs för regionala språk för att ladda ner programmen. Man har dessutom inrättat en viceordförandepost för språk.

TV- och radiobevakning utan samfinansiering

I Österrike engagerade sig **ORF** starkt i Europeiska språkåret, och radio- och TV-bevakningen blev omfattande. Projektet **Sprachpavillon** (Språkpaviljongen), som genomfördes av ministeriet för utbildning, vetenskap och kultur i samarbete med ORF, var ett mycket lyckat upplysningsprojekt. Språkpaviljongen var en flyttbar anläggning som transporterades på lastbil och främst innehöll utställningsskärmar och Internet-stationer. I maj 2001 turnerade lastbilen i alla österrikiska provinser för att stödja regionala inledningsevenemang genom att locka dit allmänheten med en rad olika aktiviteter. Språkpaviljongen användes också vid mindre språkårsevenemang i Österrike, till exempel **Youki**-projektet, som samfinansierades av Europeiska kommissionen. Alla evenemang där språkpaviljongen användes rapporterades i sändningar och tidskrifter på nationell och regional

nivå. I de flesta provinserna samarbetade den regionala ORF-stationen med den regionala stationen i grannlandet (t.ex. RAI Trieste och Radio Maribor).

I Irland fungerade **Language Bus** (Språkbussen) som ett upplysningsprojekt i sig, och TV-bevakningen blev omfattande. Processen inleddes med ett pressmeddelande om Språkbussen, som fick stor publicitet när det togs upp som det tredje inslaget i en nyhetssändning. Projektet blev känt, och många ringde och ville att Språkbussen skulle komma till deras område.

I Norge producerade Norsk Rikskringkasting (**NRK**) sex program om språkåret i en utbildningsserie som sänds varje vecka. Man behandlade bland annat följande teman: Lär känna ditt och andras språk, Språk i Norge – mer än de två norska skriftspråken, Vem bryr sig om att lära sig norska? samt Språklandskapet i Europa. Dessutom sändes en sommarserie med tips för turister i Europa (10 program).

Utarbetande av eller gemensamt utnyttjande av information om nytt pedagogiskt material för språkundervisning

Ett av syftena med **Eurosign-konferensen**, som anordnades av det tyska dövförbundet i München, var att främja användningen av ny teknik för döva, bland annat TV, Internet, Visicast (*virtual language technology*). Tanken på att inrätta ett europeiskt universitet för döva diskuterades också. Konferensen fungerade som diskussionsforum för deltagare från 15 länder. Ett nätverk har skapats och en uppföljningskonferens hölls i Spanien i juni 2002.

I tyska Weilburg hölls en konferens för att utbyta erfarenheter om **språkundervisning och språkinlärning på skolor**. Lärare och forskare möttes för att diskutera frågor som språkprogram, kärnkunskaper, språkinlärning i primärskolan (grundskolans låg- och mellanstadium), tvåspråkig undervisning och användning av moderna medier. Resultaten av diskussionerna har direkt influerat utarbetandet av en ny läroplan i Hessen. Det nätverk som skapades fortsätter sin verksamhet både i formella arbetsgrupper och informellt.

En metod för "**självinlärning**" utarbetades 2001 av en grupp pedagoger som en sidoverksamhet i KELTIC-projektet (Spanien) och projektet ska slutföras under 2002. Den internationella kongressen om tidig inlärning av främmande språk möjliggjorde också utbyten av erfarenheter och exempel på goda lösningar när det gäller språkundervisning för mindre barn. Slutsatserna från projektet kommer att publiceras.

I Italien producerade IRRE Lombardia en cd-romskiva med resultaten av 16 konferenser om olika metodologiska aspekter av **språkundervisning i förskolan**. Exempel på goda lösningar på varje territorium fastställdes och diskuterades av regionala undersökningsgrupper och informationsverksamhet bedrevs vid olika konferenser. Varje region kommer att få 100 exemplar av cd-romskivan.

I Island skapades en webbplats och en cd-romskiva **om alternativa metoder för språkinlärning och språkundervisning** som ett resultat av en konferens på detta tema. På både cd-romskivan och webbplatsen finns föredrag av experter från hela Europa, och konferensen samlade 200 lärare i främmande språk (dvs. 30-40 % av alla språklärare i Island). Dessa föredrag är därför lätta att få tillgång till både i och utanför Island.

Utarbetande av verktyg för att öka människors medvetenhet

I Bryssel i Belgien anordnade handelskammarens vuxenutbildningscentrum en serie provlektioner inom **Lingua-Snacks**-projektet. Lektionerna varade i 30 minuter och var upplagda enligt metoden *total physical response*, som innebär att man associerar nya ord med fysiska handlingar. Vuxenstuderande vid centrumet utbildades så att de kunde fungera som lärare inom projektet. Sammanlagt deltog 417 personer i provlektioner i 15 olika språk. Projektsamordnaren producerade också en interaktiv cd-romskiva med en lärarhandledning, som finns tillgänglig för alla lärare och institutioner som vill anordna liknande provlektioner

En **utomhuskurs i franska (Une classe dans la Ville)** anordnad av den grekiska franskläraryöreningen sändes av TV5 från stora torget i den grekiska staden Thessaloniki. Programmet fungerade sedan som ett pedagogiskt verktyg tillsammans med videoinslag, språklekar och interaktiva aktiviteter. Dagen därpå anordnades ett fortbildningsseminarium om den använda undervisningsmetoden för lärare på orten. På det videoband som har sammanställts för att sprida det pedagogiska verktyget visas utdrag ur lektionerna och en förklaring ges till den använda metoden som grundar sig på TV och interaktiva aktiviteter.

En språkportfölj utarbetades också av generalsekretariatet för vuxenutbildning i Grekland. Det nyskapande ligger i att **både informella och formella kunskaper ingår i språkportföljen**. Liknande initiativ har tidigare främst fokuserat på formella språkmeriter. Syftet är att informera vuxna som kanske kan några ord på ett annat språk utan att de är medvetna om det. Pilotprojektet utvecklades av 100 vuxna, och ytterligare 300 användare kommer att avsluta arbetet under 2002 innan språkportföljen börjar användas av alla vuxna som deltar i vuxenutbildningsprogram.

I Frankrike bestod **la Fête de Toutes les Langues** av två tävlingar där man korade den bästa språkfestivalen anordnad av en skolklass för att främja språklig mångfald. I förberedelserna ingick att göra research, lära sig olika sätt att skriva, studera språkhistoria och språkliga skillnader och granska språkens användning i lokalsamhället. Fyra experimentella pedagogiska material utarbetades (på grundval av EV-Lang-programmet som finansierats av Europeiska kommissionen) och distribuerades till skolor som stöd i undervisningen.

Som en del av **Finska dövförbundets** kampanj **Teckenspråket – ett av våra modersmål** utarbetades ett informationspaket med lektioner i teckenspråk, som delades ut till 1 200 högstadieskolor och gymnasier i Finland. Materialet finns också på organisationens webbplats.

Initiativ över gränserna

Tyskland och Nederländerna: En tävling för "den mest språkvänliga myndigheten" anordnades för offentliga myndigheter på båda sidor om gränsen. Som en del av bedömningen gjorde juryn besök på plats för att bedöma initiativens kvalitet och för att informera och ge råd om det fortsatta arbetet.

Sverige och Danmark: Projektet i Malmö utarbetade flera aktiviteter på båda sidor om Öresund för att öka medvetenheten och förståelsen bland primärskolebarn och lärare i grannlandets språk. Ett uppföljningsprojekt planeras med stöd av Interreg III – ett gemenskapsprogram för sekundärskolan (högstadiet och gymnasiet).

Österrike och Tjeckien (och andra länder i Central- och Östeuropa): *Gymradio Hollabrunn* är ett radioprogram som har utformats av lärare och elever i gymnasiet i Hollabrunn för att skapa bättre förståelse mellan österrikare och tjecker i gränsregionen. Språket betraktas som ett viktigt verktyg i detta arbete, och därför sände radion två gånger i veckan en tjeckisk språkkurs för både nybörjare och avancerade. För att skapa publicitet intervjuades Tjeckiens premiärminister Vaclav Klaus. Under 2001 upprättades ett partnerskap mellan den österrikiska skolan som genomfört projektet och en tjeckisk skola nära gränsen, och radion fungerar som ett utbytesforum för elever, artister och regionala turistchefer.

Irland, Spanien och Förenade kungariket: Det irländska teaterprojektet som leddes av *Artslab* syftade till att uppmuntra irländska ungdomar att skapa kontakter med ungdomar i andra tvåspråkiga regioner i Europa, till exempel Navarra och Katalonien. Det internationella nätverket fanns redan, men tidigare projekt har inriktats på konstnärliga frågor snarare än språk. Denna gång satsade man på språk, och inom projektet samlades konstnärliga utövare för laborationer, utbildning och uppträdanden i tre länder för att framhäva fem olika språk (spanska, baskiska, katalanska, iriska och engelska). En gemensam fiesta anordnades sedan i de sex deltagande orterna.

Spanien och institutioner från andra länder i "Atlantbågen": *KELTIC*-projektet i Spanien var nätverksbaserat och var uppbyggt kring de fem målen för språkåret. Projektet skapade ett lokalt/regionalt nätverk med institutioner från Asturien, ett nationellt nätverk samt ett internationellt nätverk med institutioner från andra länder i Atlantbågen. Huvudaktiviteten var ett tredagars språk- och kulturmöte med flera aktiviteter, bland annat workshops och rundabordssamtal, ett videoevenemang i Oviedo och en internationell kongress om tidig inlärning av främmande språk.

Rotterdam-Frankfurt-Bryssel: *Språktåget*, ett projekt som anordnades av språkakademin i Maastricht, förde samman 20 ungdomar i fyra olika länder på ett tåg. Ungdomarna skulle lära sig varandras språk under en tågresan. Projektet bevakades i bland annat radio, tidningar och TV. Deltagarna fick också olika uppdrag under tågets uppehåll för att informera allmänheten. Ett nytt projekt med ett språktåg från Aten till Bryssel håller nu på att förberedas.

Frankrike, Belgien, Luxemburg och Tyskland: En *språkbuss* som stannade på olika platser i Frankrike, Luxemburg, Tyskland och Belgien och anordnade en festival på varje plats för att skapa publicitet och medvetenhet om språk. Lokalförvaltningen deltog aktivt i förberedelserna och genomförandet av projektet, som nådde goda resultat både när det gäller att öka lokala beslutsfattares medvetenhet om språk och när det gäller att föra samman elever, lärare och beslutsfattare.